TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2025. gada 1. augustā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – Personu brīva pārvietošanās – LESD 18. pants – Diskriminācijas aizliegums pilsonības dēļ – Direktīva 2004/38/EK – 24. pants – Vienlīdzīgas attieksmes princips – Nepilngadīgs bērns, kurš ir Savienības pilsonis un kuram ir uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz šo direktīvu – Valsts uzturēšanās atļaujas piešķiršana šī bērna vecākam, lai īstenotu aizgādību pār šo bērnu – Nošķirums atkarībā no bērna pilsonības – Viens no vecākiem, kuram ir uzturēšanās tiesības kā darba meklētājam – Atkāpe no vienlīdzīgas attieksmes principa saistībā ar tiesībām uz sociālo palīdzību – Tvērums

Lietā C-397/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sozialgericht Detmold* (Detmoldas Sociālo lietu tiesa, Vācija) iesniegusi ar 2023. gada 22. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 29. jūnijā, tiesvedībā

FL

pret

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld,

piedaloties

Stadt Bielefeld,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], tiesneši D. Gracijs [*D. Gratsias*], J. Regans [*E. Regan*] (referents), J. Pasers [*J. Passer*] un B. Smulderss [*B. Smulders*],

ģenerāladvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [*J. Richard de la Tour*],

sekretāre: R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 14. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Vācijas valdības vārdā – *J. Möller* un *R. Kanitz*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *B.-R. Killmann* un *E. Montaguti*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2025. gada 13. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Savienības tiesības par Savienības pilsoņu, kā arī viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā.

2 Šis lūgums iesniegts saistībā ar tiesvedību starp FL un *Jobcenter Arbeitplus Bielefeld* (Bīlefeldes Nodarbinātības centrs, Vācija; turpmāk tekstā – "*Jobcenter Bielefeld*") par šī centra atteikumu piešķirt FL Vācijas tiesību aktos paredzētos sociālos pabalstus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2004/38/EK

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.), 3., 4. un 6. apsvērumā noteikts:

"(3) Savienības pilsonībai vajadzētu būt dalībvalstu piederīgo pamatstatusam, viņiem īstenojot savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības. Tādēļ, lai vienkāršotu un nostiprinātu visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, ir jākodificē un jāpārskata Kopienas tiesību akti, kas atsevišķi attiecas uz darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām, kā arī studentiem un citām ekonomiski neaktīvām personām.

(4) Lai novērstu uz atsevišķām nozarēm vērsto un fragmentāro pieeju attiecībā uz brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesībām un veicinātu šo tiesību īstenošanu, ir vajadzīgs vienots tiesību akts, lai grozītu Padomes Regulu (EEK) Nr. 1612/68 (1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā [(OV 1968, L 257, 2. lpp.)] un atceltu šādus tiesību aktus: [..];

[..]

(6) Lai saglabātu ģimenes vienotību plašākā izpratnē un ievērotu aizliegumu diskriminēt personu tās valstiskās piederības dēļ, to personu stāvoklis, uz kurām neattiecas šajā direktīvā ietvertā ģimenes locekļu definīcija un kurām tādēļ nav automātisku tiesību ieceļot un uzturēties uzņēmējā dalībvalstī, būtu jāpārbauda uzņēmējai dalībvalstij, pamatojoties uz

saviem tiesību aktiem, lai izlemtu, vai šādas personas drīkst tajā ieceļot un uzturēties, ņemot vērā viņu attiecības ar Savienības pilsoni vai citus apstākļus, piemēram, finansiālo vai fizisko atkarību no Savienības pilsoņa."

4 Šīs direktīvas 2. pantā "Definīcijas" paredzēts:

"Šajā direktīvā:

[..]

2) "ģimenes loceklis" ir:
   a) laulātais;
   b) partneris, ar ko Savienības pilsonis ir noslēdzis reģistrētas partnerattiecības, pamatojoties uz kādas dalībvalsts tiesību aktiem, ja uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktos reģistrētas partnerattiecības ir noteiktas kā līdzvērtīgas laulībai, un saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts attiecīgajos tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem;
   c) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera tiešie pēcnācēji vecumā līdz 21 gadam, kuri ir tā apgādībā;
   d) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera apgādībā esošie tiešie augšupējie radinieki;

[..]."

5 Šīs direktīvas 3. pantā "Saņēmēji" noteikts:

"1. Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

2. Neskarot attiecīgo personu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, kas tām var būt katrai atsevišķi, uzņēmēja dalībvalsts saskaņā ar saviem tiesību aktiem veicina šādu personu ieceļošanu un uzturēšanos:

[..]

b) partneris, ar kuru Savienības pilsonim ir ilgstošas attiecības, tās pienācīgi apliecinot.

Uzņēmēja dalībvalsts sīki pārbauda personiskos apstākļus un pamato aizliegumu šīm personām iebraukt vai uzturēties."

6 Minētās direktīvas 6. pantā "Tiesības uzturēties uz laiku līdz trim mēnešiem" 1. punktā paredzēts:

"Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem, neizvirzot viņiem nosacījumus vai formalitāšu ievērošanu, izņemot prasību, ka viņiem jābūt derīgai personas apliecībai vai pasei."

7 Direktīvas 2004/38 14. panta "Uzturēšanās tiesību saglabāšana" 2. un 4. punktā noteikts:

"2. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

[..]

4. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta un neskarot VI nodaļas noteikumus, Savienības pilsoņus vai viņu ģimenes locekļus nekādā gadījumā nedrīkst izraidīt, ja:

[..]

b) Savienības pilsoņi ir ieceļojuši uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, lai meklētu darbu. Šādā gadījumā Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus nedrīkst izraidīt, kamēr Savienības pilsoņi var pierādīt, ka viņi turpina meklēt darbu un ka viņiem ir reālas izredzes tikt pieņemtiem darbā."

8 Atbilstoši šīs direktīvas 24. pantam "Vienlīdzīga attieksme":

"1. Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. [..]

2. Atkāpjoties no 1. punkta noteikumiem, uzņēmējai dalībvalstij nav pienākuma piešķirt tiesības uz sociālo palīdzību pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai vajadzības gadījumā ilgākā laika posmā, kas noteikts 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, [..] personām, kas nav darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas, personas, kas saglabā šādu statusu, un to ģimenes locekļi."

Regula (EK) Nr. 883/2004

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.) 4. pantā "Vienlīdzīga attieksme" paredzēts:

"Ja šajā regulā nav noteikts citādi, personām, uz ko attiecas šī regula, pienākas tādi paši pabalsti un ir tādi paši pienākumi kā tie, ko kādas dalībvalsts tiesību [akti paredz] tās piederīgajiem."

Vācijas tiesības

Uzturēšanās jomā

10 2004. gada 30. jūlija *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Likums par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā; *BGBl.* 2004 I, 1950. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2015. gada 27. jūlija likumu (*BGBl.* 2015 I, 1386. lpp.) (turpmāk tekstā – "*AufenthG*"), 28. pantā "Ģimenes atkalapvienošanās ar Vācijas pilsoņiem" 1. punkta pirmajā teikumā noteikts:

"Uzturēšanās atļauju piešķir:

1. Vācijas pilsoņa laulātajam, kurš ir ārvalstnieks;

2. Vācijas pilsoņa nepilngadīgam bērnam, kurš nav stājies laulībā;

3. nepilngadīga bērna, kurš ir Vācijas pilsonis un kurš nav stājies laulībā, vecākam, lai īstenotu aizgādību,

ja Vācijas pilsoņa pastāvīgā dzīvesvieta ir federālajā teritorijā. [..]"

11 2004. gada 30. jūlija *Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern* (Likums par Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos; *BGBl.* 2004 I, 1986. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2020. gada 12. novembra likumu (*BGBl.* 2020 I, 2416. lpp.) (turpmāk tekstā – "*FreizügG/EU*"), 11. panta 14. punkta pirmā teikuma redakcija ir šāda:

"[*AufenthG*] piemēro arī tad, ja tas paredz labvēlīgāku tiesisko statusu nekā šis likums."

Sociālās palīdzības pabalstu jomā

12 *Sozialgesetzbuch* (Sociālā nodrošinājuma kodekss) otrās daļas, redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim (turpmāk tekstā – "*SGB II*"), 7. panta "Pabalstu saņēmēji" 1. punktā bija noteikts:

"Pabalstus saskaņā ar šīs daļas noteikumiem piešķir personām, kuras:

1. ir sasniegušas 15 gadu vecumu un vēl nav sasniegušas maksimālo 7.a pantā minēto vecumu,

2. ir darbspējīgas,

3. ir trūcīgas un

4. pastāvīgi dzīvo Vācijas Federatīvajā Republikā (darbspējīgi pabalstu saņēmēji).

Pabalstus nepiešķir:

1. ārvalstniekiem, kuriem Vācijas Federatīvajā Republikā nav ne darba ņēmēja, ne pašnodarbinātas personas statusa, nedz arī tiesību brīvi pārvietoties [*FreizügG/EU*] 2. panta 3. punkta izpratnē, kā arī viņu ģimenes locekļiem to uzturēšanās pirmo trīs mēnešu laikā,

2. ārvalstniekiem,
   a) kuriem nav uzturēšanās tiesību,
   b) kuru uzturēšanās tiesību mērķis ir vienīgi meklēt darbu [..],

[..]

kā arī viņu ģimenes locekļiem,

[..].

Atkāpjoties no otrā teikuma 2. punkta, pabalstus saskaņā ar šo daļu ārvalstniekiem, kā arī viņu ģimenes locekļiem piešķir, ja viņi federālajā teritorijā ir pastāvīgi nodzīvojuši vismaz piecus gadus [..]."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

13 Polijas pilsonis FL, kas ir prasītājs pamatlietā, 2020. gada 30. maijā ieceļoja Vācijā no Nīderlandes. Viņa dzīvesbiedre, kas arī ir Polijas pilsone, agrāk, proti, 2015. gada 30. augustā, ieceļoja Vācijā no Polijas. Viņu kopīgais dēls 2020. gada 27. novembrī piedzima Vācijā un arī ir Polijas pilsonis.

14 FL, viņa dzīvesbiedre un viņu kopīgais bērns iesniedza pieteikumu *Jobcenter Bielefeld* sociālās palīdzības pamatpabalstu saņemšanai saskaņā ar *SGB II*. Ar 2020. gada 3. un 21. decembra lēmumiem *Jobcenter Bielefeld* piešķīra šos pabalstus attiecīgi FL dzīvesbiedrei, sākot no 2020. gada 30. maija, un viņu kopīgajam bērnam – no viņa piedzimšanas dienas. Savukārt ar 2021. gada 21. aprīļa lēmumu FL pieteikums tika noraidīts attiecībā uz laikposmu no 2020. gada 30. maija līdz 2021. gada 28. februārim, pamatojoties uz to, ka viņam nav tādu uzturēšanās tiesību Vācijas teritorijā, kas viņam varētu dot tiesības saņemt sociālos pabalstus saskaņā ar *SGB II*, jo uzturēšanās tiesības viņam bija piešķirtas tikai darba meklēšanas nolūkā.

15 Ar 2021. gada 19. jūlija lēmumu *Jobcenter Bielefeld* noraidīja sūdzību, ko FL iesniedza par šo noraidošo lēmumu, kā nepamatotu, būtībā norādot tādu pašu pamatojumu kā sākotnējā lēmumā.

16 It īpaši, secinot, ka FL Vācijas teritorijā nebija tādu uzturēšanās tiesību, kas varētu dot viņam tiesības saņemt sociālos pabalstus saskaņā ar *SGB II*, *Jobcenter Bielefeld*, pirmkārt, atzina, ka atbilstoši valsts tiesībām FL nevar pieprasīt uzturēšanās tiesības kā savas dzīvesbiedres, kurai ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības, ģimenes loceklis vai tuvs cilvēks.

17 Otrkārt, FL neesot tiesību saņemt uzturēšanās atļauju arī tāpēc, ka viņš atbilstoši *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktam, aplūkojot to atsevišķi vai kopsakarā ar *FreizügG/EU* 11. panta 14. punkta pirmo teikumu, īsteno aizgādību pār savu nepilngadīgo bērnu, jo priekšnosacījums šādas uzturēšanās atļaujas izsniegšanai ir tas, ka bērnam ir Vācijas pilsonība, taču FL bērnam ir Polijas pilsonība.

18 Treškārt, *Jobcenter Bielefeld* secināja, ka uzturēšanās tiesības neizriet nedz no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV 2011, L 141, 1. lpp.), nedz arī no Regulas Nr. 883/2004 4. panta, kā to interpretējusi Tiesa 2020. gada 6. oktobra spriedumā *Jobcenter Krefeld* (C-181/19, EU:C:2020:794). Proti, lietā, kurā tika taisīts šis spriedums, nepilngadīgajiem bērniem esot bijis pienākums iegūt obligāto izglītību, kas FL bērna gadījumā tā neesot.

19 2021. gada 12. augustā FL cēla prasību *Sozialgericht Detmold* (Detmoldas Sociālo lietu tiesa, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa, par *Jobcenter Bielefeld* 2021. gada 19. jūlija lēmumu. Šīs prasības pamatojumam FL būtībā apgalvo, ka viņam ir jāpiešķir uzturēšanās tiesības saskaņā ar *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktu, lasot to kopā ar *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvās Republikas Pamatlikums) 6. pantu, kurā citstarp paredzēta ģimenes aizsardzība un vienlīdzīga attieksme pret bērniem, kas dzimuši laulībā, un bērniem, kuri nav dzimuši laulībā, kā arī 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantu par tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību. FL uzskata, ka Savienības tiesības neļauj ģimenes atkalapvienošanos ar mērķi īstenot aizgādību attiecināt tikai uz gadījumiem, kad šī aizgādība ir pār nepilngadīgu bērnu, kuram ir Vācijas pilsonība, jo tas ir ne vien brīvas pārvietošanās ierobežojums, bet arī tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi pārkāpums.

20 *Jobcenter Bielefeld* apgalvo, ka FL nevar piešķirt uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktu, jo atbilstoši šīs tiesību normas formulējumam tā ir attiecināma tikai uz nepilngadīgiem bērniem, kuriem ir Vācijas pilsonība. Tas, ka valsts tiesību normā imigrācijas un uzturēšanās jomā tiek nošķirti attiecīgās valsts pilsoņi un ārvalstnieki, esot raksturīgs šāda veida tiesiskajam regulējumam, un attiecīgā tiesību norma tādēļ nav pretrunā Savienības tiesībām.

21 Iesniedzējtiesa norāda, ka Vācijā gan doktrīnā, gan tiesu praksē pastāv domstarpības par to, vai *FreizügG/EU* 11. panta 14. punkta pirmais teikums, lasot to kopā ar *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktu un LESD 18. panta pirmo daļu, var pamatot uzturēšanās tiesību piešķiršanu tam no vecākiem, kuram ir aizgādības tiesības pār nepilngadīgu Savienības pilsoni, kam, lai gan viņam nav Vācijas pilsonības, Vācijas teritorijā ir no otra vecāka uzturēšanās tiesībām atvasinātas uzturēšanās tiesības. Šādos apstākļos iesniedzējtiesas ieskatā, lai izšķirtu tajā izskatāmo strīdu, jāvēršas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, izvērtējot attiecīgā Vācijas tiesiskā regulējuma atbilstību Savienības tiesībām.

22 Tad, ja FL tiktu atzītas tiesības uzturēties Vācijas teritorijā cita iemesla dēļ, kas nav saistīts ar darba meklēšanu, viņam principā būtu arī tiesības saņemt sociālos pabalstus saskaņā ar *SGB II*.

23 Šādos apstākļos *Sozialgericht Detmold* (Detmoldas Sociālo lietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Savienības tiesības jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar ko uzturēšanās atļauju saistībā ar nepilngadīga bērna, kuram ir attiecīgās valsts pilsonība un kurš nav stājies laulībā, aizgādību bērna vecākam, kurš ir ārvalstnieks, piešķir vienīgi tad, ja bērna ierastā dzīvesvieta ir šīs valsts teritorijā un tādēļ šāds valsts tiesiskais regulējums rada situāciju, ka dalībvalsts Savienības pilsoņiem nav tiesību saņemt uzturēšanās atļauju saistībā ar aizgādību, ja nepilngadīgs Savienības pilsonis ir nevis šīs valsts, bet citas dalībvalsts pilsonis?"

Par prejudiciālo jautājumu

24 Vispirms, pirmām kārtām, jānorāda, ka Eiropas Komisijas ieskatā prasītājs pamatlietā var atsaukties uz uzturēšanās tiesībām Vācijas teritorijā kā kopīgā bērna mātes "partneris" Direktīvas 2004/38 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, precizējot, ka tad, ja viņam būtu šādas tiesības, lai izspriestu pamatlietu, uz uzdoto jautājumu vairs nebūtu jāatbild.

25 Šajā ziņā jāatgādina, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegtu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2025. gada 10. aprīlis, *Amilla*, C-723/23, EU:C:2025:262, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 Šajā lietā prasītājs pamatlietā nav apgalvojis, ka viņam ir uzturēšanās tiesības Direktīvas 2004/38 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, bet ir uzsvēris, ka viņam ir valsts tiesību aktos paredzētas uzturēšanās tiesības, lai īstenotu aizgādību, un šī prasījuma pamatotības izvērtēšanai iesniedzējtiesas skatījumā ir nepieciešama Savienības tiesību interpretācija. Tikai tas vien, ka ieinteresētajai personai attiecīgā gadījumā var būt arī cits uzturēšanās tiesību pamats,

acīmredzami neparāda, ka Savienības tiesību normām, kuru interpretācija tiek lūgta, nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai ka ar šo jautājumu izvirzītā problēma ir hipotētiska.

27 Otrām kārtām, iesniedzējtiesa konkrētāk vēlas noskaidrot, vai Polijas pilsonim, kas ir tāda nepilngadīga bērna tēvs, kurš arī ir Polijas pilsonis un kura pastāvīgā dzīvesvieta ir Vācijas teritorijā, ir tiesības saņemt uzturēšanās atļauju valstī, lai īstenotu aizgādību pār bērnu, ja bērns uzturas minētajā teritorijā saskaņā ar Direktīvu 2004/38 kā savas mātes, kura arī ir Polijas pilsone, ģimenes loceklis, un kurai ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valsts teritorijā, pamatojoties uz šo direktīvu. Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šis jautājums ir balstīts uz pieņēmumu, ka FL nav citu uzturēšanās tiesību Vācijā, kā vien tās, kas izriet no viņa kā darba meklētāja statusa saskaņā ar Direktīvas 2004/38 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu.

28 Tāpat nav strīda par to, ka uzturēšanās atļauja, kuru FL ir pieprasījis aizgādības īstenošanas nolūkā, dotu viņam tiesības saņemt sociālos pabalstus, turpretī uzturēšanās tiesības Vācijā tikai darba meklēšanas nolūkā vien saskaņā ar Vācijas tiesībām nedod viņam tiesības uz šādiem pabalstiem. Šī iemesla dēļ, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, FL iesniedzējtiesā ir apgalvojis, ka viņam jāizsniedz šāda valsts uzturēšanās atļauja un tādēļ arī jāpiešķir sociālie pabalsti saskaņā ar *SGB II*.

29 Šādos apstākļos Tiesai, atbildot uz uzdoto jautājumu, jābalstās arī uz šī sprieduma 27. punktā minēto pieņēmumu.

30 Trešām kārtām, jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru, ja prejudiciālais jautājums attiecas uz Savienības tiesībām, taču tajā nav minētas attiecīgās šo tiesību normas, Tiesai no iesniedzējtiesas norādītajiem elementiem, un it īpaši no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma, jānošķir Savienības tiesību noteikumi, kuriem nepieciešama interpretācija, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu (spriedums, 2015. gada 12. februāris, *Surgicare*, C-662/13, EU:C:2015:89, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Šajā lietā, lai gan iesniedzējtiesa lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā ir atsaukusies uz vairākām Savienības tiesību normām, šī sprieduma 21. punktā izklāstīto iemeslu – kura dēļ tā vēlas noskaidrot, vai pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums pārkāpj Savienības tiesības, – tā ir norādījusi tikai saistībā ar LESD 18. pantu, precizējot – kā izriet no šī sprieduma 27. punkta –, ka šī tiesa balstās uz pieņēmumu, ka šajā lietā ir piemērojama arī Direktīva 2004/38.

32 Šādos apstākļos jākonstatē, ka ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 18. pants un/vai Direktīva 2004/38 jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru Savienības pilsonim, kuram ir aizgādības tiesības pār savu nepilngadīgo bērnu, valsts tiesībās aizgādības īstenošanai paredzēto uzturēšanās atļauju nevar piešķirt tikai tādēļ vien, ka bērnam, lai gan viņš arī ir Savienības pilsonis un uzturas šīs dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz šo direktīvu, nav šīs valsts pilsonības.

33 Šajā ziņā vispirms jānorāda, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotās valsts uzturēšanās atļaujas piešķiršanas nosacījumi rada atšķirīgu attieksmi pilsonības dēļ pret Vācijas teritorijā dzīvojošiem nepilngadīgiem bērniem. It īpaši saskaņā ar Vācijas tiesisko regulējumu uzturēšanās atļauju aizgādības īstenošanai citas dalībvalsts pilsonim var piešķirt tikai tad, ja aizgādība ir pār neprecējušos nepilngadīgu bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir Vācijas teritorijā un kuram ir Vācijas pilsonība. Tādēļ tāda nepilngadīga bērna gadījumā, kurš ir

Savienības pilsonis un kuram nav Vācijas pilsonības, viņa vecākam, kurš ir citas dalībvalsts pilsonis, šādu valsts uzturēšanās atļauju nevar piešķirt, pat ja attiecīgā bērna pastāvīgā dzīvesvieta arī ir Vācijas teritorijā.

34 Jāatgādina, ka ar LESD 20. panta 1. punktu ikvienai personai, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir piešķirts Savienības pilsoņa statuss un ka šis statuss ir paredzēts kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas ļauj dalībvalstu pilsoņiem, kuri ir līdzīgā situācijā, pieprasīt uz viņiem attiecināt tādu pašu tiesisko režīmu kā uz attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem jomā, kurā *ratione materiae* ir piemērojams LESD, neatkarīgi no viņu pilsonības un neskarot šajā ziņā skaidri paredzētus izņēmumus (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 62. punkts).

35 Ikviens Savienības pilsonis tātad var atsaukties uz LESD 18. pantā paredzēto diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu visos gadījumos, kuri ietilpst Savienības tiesību *ratione materiae* piemērošanas jomā. Šie gadījumi ietver ar LESD 20. panta 2. punkta a) apakšpunktu un 21. pantu piešķirto brīvību pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā izmantošanu (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 63. punkts).

36 Tā kā prasītāja pamatlietā bērns ir Savienības pilsonis, kurš uzturas dalībvalstī, kas nav viņa pilsonības dalībvalsts, viņa situācija ietilpst Savienības tiesību *ratione materiae* piemērošanas jomā, un tādējādi viņš principā var atsaukties uz LESD 18. pantā paredzēto diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 64. punkts).

37 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 18. panta pirmo daļu ir paredzēts piemērot patstāvīgi tikai Savienības tiesībās reglamentētajos gadījumos, kuriem LESD nav paredzēti īpaši noteikumi par diskriminācijas aizliegumu (spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 65. punkts).

38 Šajā ziņā jānorāda, ka diskriminācijas aizlieguma princips attiecībā uz Savienības pilsoņiem, kuri īsteno savu brīvību pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ir konkretizēts Direktīvas 2004/38 24. pantā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 66. punkts).

39 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punktu šīs direktīvas piemērošanas jomā ietilpst un ar to piešķirto tiesību saņēmēji ir Savienības pilsoņi, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un viņu ģimenes locekļi atbilstīgi minētās direktīvas 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem. Tā tas ir arī tādas personas gadījumā kā prasītāja pamatlietā bērns, kurš, kā izriet no šī sprieduma 27. punkta, ir Polijas pilsonis un uzturas Vācijas teritorijā kā savas mātes, kura arī ir Polijas pilsone un kurai ir pastāvīgas uzturēšanās tiesības attiecīgās dalībvalsts teritorijā, ģimenes loceklis.

40 Šādos apstākļos ir nepieciešama Direktīvas 2004/38 24. panta interpretācija.

41 Pirmām kārtām, 24. panta 1. punktā ir noteikts, ka pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz minēto direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, jābūt attieksmei, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts pilsoņiem atbilstīgi LESD darbības jomai.

42 Šajā ziņā, kā izriet no šī sprieduma 39. punkta, šajā lietā prasītāja pamatlietā bērns, pirmkārt, ir Savienības pilsonis, kurš uzturas Vācijas teritorijā, "pamatojoties uz Direktīvu 2004/38" tās 24. panta 1. punkta izpratnē.

43 Otrkārt, valsts uzturēšanās tiesību piešķiršana tāda nepilngadīga bērna vecākam, kurš ir Savienības pilsonis un ir izmantojis savu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, ietilpst "Līguma darbības jomā" 24. panta 1. punkta izpratnē, jo šādu tiesību piešķiršana var veicināt attiecīgā nepilngadīgā bērna tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties uzņēmējā dalībvalstī īstenošanu.

44 Proti, kā Tiesa jau ir nospriedusi, no Direktīvas 2004/38 3. un 4. apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir atvieglot to pamattiesību un individuālo tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu, kuras Savienības pilsoņiem ir tieši piešķirtas ar LESD 21. panta 1. punktu, kā arī nostiprināt šīs pamattiesības. Savienības pilsoņu ģimenes dzīves aizsardzība, un it īpaši viņu ģimenes locekļu integrācijai uzņēmējā dalībvalstī labvēlīgu nosacījumu ieviešana, veicina šī mērķa sasniegšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. septembris, *État belge* (Uzturēšanās tiesības vardarbības ģimenē gadījumā), C-930/19, EU:C:2021:657, 81. un 82. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Valsts uzturēšanās atļaujas piešķiršana tāda bērna vecākam, kurš ir Savienības pilsonis un pastāvīgi uzturas dalībvalstī, atbilst šiem mērķiem, jo tas ļauj saglabāt šī bērna ģimenes dzīvi minētās dalībvalsts teritorijā un veicināt viņa ģimenes integrāciju šajā valstī, vēl jo vairāk tad, ja uzturēšanās atļaujas mērķis ir ļaut īstenot aizgādību pār minēto bērnu, kamēr vien bērns ir šajā aizgādībā.

45 Tādēļ tādā situācijā kā pamatlietā ir piemērojams Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktā konkretizētais vienlīdzīgas attieksmes princips, kas paredz, ka pret personām, kuras ir salīdzināmā situācijā, no juridiskā viedokļa jābūt vienādai attieksmei.

46 Pamatlietā nav strīda par to, ka uzturēšanās atļauja, uz kuru, kā apgalvo FL, viņam ir tiesības, viņam netika piešķirta tikai tādēļ vien, ka viņa bērnam nav Vācijas pilsonības, turklāt FL atbilst citiem Vācijas tiesībās paredzētajiem nosacījumiem uzturēšanās atļaujas piešķiršanai atbilstoši *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktam. No tā izriet, ka pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums rada tiešu diskrimināciju bērna pilsonības dēļ un tādēļ ir pretrunā Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktam, jo atbilstoši šim regulējumam bērna vecākam, kas ir citas dalībvalsts pilsonis, nav uzturēšanās tiesību, lai varētu īstenot aizgādību pār šo bērnu, lai gan bērns, kas ir Vācijas pilsonis, šādā situācijā var gūt labumu no vecāka, kas ir citas dalībvalsts pilsonis, klātbūtnes Vācijas teritorijā šajā nolūkā.

47 Šo konstatējumu neatspēko arī tiesas sēdē izvirzītā Vācijas valdības argumentācija, ka *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktā paredzēto uzturēšanās tiesību mērķis ir aizsargāt Vācijas pilsoņu konstitucionālās tiesības brīvi uzturēties un dzīvot Vācijā; šīs tiesību normas mērķis ir nepieļaut, ka bērnam, kas ir Vācijas pilsonis, attiecīgā gadījumā jāatstāj izcelsmes valsts, ja vecākam, kurš ir ārvalstnieks, nav uzturēšanās tiesību, un saistībā ar šo mērķi Savienības pilsoņi, kam nav Vācijas pilsonības, ir atšķirīgā situācijā, jo šo uzturēšanās tiesību nepiešķiršana nedrīkst izraisīt to, ka viņiem jāatstāj izcelsmes valsts.

48 Proti, pat ja Savienības pilsonim, kuram nav Vācijas pilsonības, nav šādu konstitucionālo tiesību, viņam, lai viņam varētu būt uzturēšanās tiesības saskaņā ar Direktīvu 2004/38, jāievēro šajā direktīvā paredzētie šo tiesību izmantošanas nosacījumi, tomēr, kamēr šie nosacījumi ir izpildīti, viņam tāpat kā Savienības pilsonim, kuram ir Vācijas pilsonība, ir tiesības brīvi uzturēties Vācijas teritorijā, tādēļ viņu situācijas ir salīdzināmas, un, piemērojot vienlīdzīgas attieksmes principu,

prasība par situāciju salīdzināmību nozīmē, ka situācijām ir jābūt nevis identiskām, bet gan tikai līdzīgām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 26. jūnijs, MB (Dzimuma maiņa un vecuma pensija), C-451/16, EU:C:2018:492, 41. punkts).

49 Tādējādi tāda tiesiskā regulējuma kā šī sprieduma 46. punktā minētais gadījumā bērna, kuram nav Vācijas pilsonības, vecākam, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktu, ir tiesības saņemt uzturēšanās atļauju, lai īstenotu aizgādību pār savu bērnu, ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi saskaņā ar šo tiesisko regulējumu ir piemērojami bērnu, kuriem ir Vācijas pilsonība, vecākiem, kas ir ārvalsts pilsoņi.

50 Šajā lietā FL lūgtās uzturēšanās atļaujas galīgais mērķis – kā izriet no šī sprieduma 43. un 44. punkta – ir ļaut viņam kā vecākam, kas nav uzņēmējas dalībvalsts pilsonis, īstenot aizgādību pār savu bērnu, kurš pastāvīgi dzīvo minētajā dalībvalstī, un tādējādi saglabāt šī bērna ģimenes dzīvi Vācijā, kā arī viņa pārvietošanās un uzturēšanās brīvību Vācijas teritorijā, jo arī šim bērnam ir nevis Vācijas, bet gan kādas citas dalībvalsts pilsonība. Ja šāda bērna vecākam nevarētu piešķirt valsts uzturēšanās atļauju, uz kuru ir tiesības valsts pilsoņa vecākiem, netiktu ievērota vienlīdzīga attieksme pret šo bērnu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2023. gada 21. decembris, *Chief Appeals Officer* u.c., C-488/21, EU:C:2023:1013, 66.–69. punkts).

51 Turklāt tādu diskrimināciju kā šī sprieduma 46. punktā minētā nevar attaisnot, ņemot vērā Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā paredzēto atkāpi, jo attiecīgā bērna uzturēšanās tiesības nav viens no šajā tiesību normā paredzētajiem gadījumiem.

52 Otrām kārtām, par sekām, kas izriet no, pamatojoties tikai uz valsts tiesībām piešķirtas uzturēšanās atļaujas, šī sprieduma 28. punktā atgādināts, ka atbilstoši Vācijas tiesībām tādas uzturēšanās atļaujas turētājam, kas izsniegta, pamatojoties uz *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktu, šajā gadījumā atbilstoši šai uzturēšanās atļaujai ir tiesības saņemt arī sociālos pabalstus saskaņā ar *SGB II*. Tomēr šie pabalsti FL tika atteikti, jo viņam Vācijas teritorijā nav cita uzturēšanās tiesību pamata kā vien tiesības uzturēties kā darba meklētājam.

53 FL uzturas šīs dalībvalsts teritorijā kā darba meklētājs, "pamatojoties uz Direktīvu 2004/38" un konkrētāk – tās 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu. Šīs direktīvas 24. panta 2. punktā dalībvalstīm ir skaidri atļauts atkāpties no vienlīdzīgas attieksmes principa un atteikties piešķirt sociālos pabalstus pieteikuma iesniedzējam, kura uzturēšanās tiesības ir pamatotas ar 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu.

54 Tomēr, pat ja FL tiktu piešķirta uzturēšanās atļauja, kuru viņš pieprasījis, pamatojoties uz *AufenthG* 28. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. punktu, iepriekšējā punktā izklāstītie apsvērumi neskartu FL tiesības saņemt sociālos pabalstus saskaņā ar *SGB II*.

55 Lai gan valsts likumdevējs, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā paredzēto atkāpi, var atteikt šo pabalstu izmaksu FL kā personai, kurai ir tiesības uzturēties valsts teritorijā vienīgi ar mērķi meklēt darbu, tomēr viņš attiecīgā gadījumā var prasīt šo pabalstu izmaksu uz cita pamata (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 70. punkts).

56 Sociālās palīdzības pabalstu gadījumā šīs atkāpes darbības joma ir attiecināma tikai uz personām, kurām ir uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī, pirmkārt, pamatojoties uz šīs direktīvas 6. panta 1. punktu, uz laiku līdz trīs mēnešiem, un, otrkārt, pamatojoties uz minētās direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu, pēc šī laikposma, lai meklētu darbu.

57 No tā izriet, ka šī atkāpe nav piemērojama, ja ieinteresētās personas bērnam, pamatojoties uz Direktīvu 2004/38, ir cits uzturēšanās tiesību pamats, kas nav kāds no iepriekšējā punktā minētajiem pamatiem.

58 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 24. pants jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar ko Savienības pilsonim, kuram ir aizgādības tiesības pār savu nepilngadīgo bērnu, valsts tiesībās aizgādības īstenošanai paredzēto uzturēšanās atļauju nevar piešķirt tikai tādēļ vien, ka bērnam, lai gan viņš arī ir Savienības pilsonis un uzturas šīs dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz šo direktīvu, nav šīs valsts pilsonības.

Par tiesāšanās izdevumiem

59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 24. pants

jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar ko Savienības pilsonim, kuram ir aizgādības tiesības pār savu nepilngadīgo bērnu, valsts tiesībās aizgādības īstenošanai paredzēto uzturēšanās atļauju nevar piešķirt tikai tādēļ vien, ka bērnam, lai gan viņš arī ir Savienības pilsonis un uzturas šīs dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz šo direktīvu, nav šīs valsts pilsonības.

[Paraksti]